POLSKA AGENCJA TELEGRAFICZNA

50 ROCKEFELLER PLAZA, NEW YORK, N. Y.

BIULETYN POLSKI

Nr. 1/117 4 sierpnia 1943.

NA DRODZE DO KONFEDERACJI CENTRALNEJ I WSCHODNIEJ EUROPY

New York (PAT), w sierpniu.

Idea konfederacji Wschodniej i Srodkowej Europy znalazła wyraz w Komitecie Planowania dla Centralnej i Wschodniej Europy (Central and Eastern European Planning Board) w Nowym Yorku.

Instytucja ta założona została przez czechosłowacką, grecką, jugosłowiańską i polską delegację na Międzynarodową Konferencję Pracy w Nowym Yorku w r. 1942.

W ciągu roku istnienia instytucja ta, dzięki liberalnemu charakterowi i demokratycznym poglądom jej członków, dzięki przesłankom regionalnym całej idei, zdołała się wysunąć do pierwszego szeregu amerykańskich instytucji planistycznych. A nie było to rzeczą łatwą, bo w tej chwili zajmuje się planistyka na terenie Stanów Zjednoczonych około 250 organizacji.

Celem Komitetu jest praca badawcza nad powojenną odbudową regionu Centralnej i Wschodniej Europy w myśl zasad ścisłej i bliskiej współpracy narodów zamieszkujących Europę między Bałtykiem a Morzem Egejskim.

Przewodniczącym Komitetu jest Sava N. Kosanovich, jugosłowiański Minister Stanu i przewodniczący jugosłowiańskiego Ministerialnego Komitetu dla Odbudowy; zastępcami są Jan Masaryk, Minister Spraw Zagranicznych Czechosłowacji (w czasie jego nieobecności w Nowym Yorku zastępuje go Minister Jan Papanek), Minister Jan Stańczyk, jako przedstawiciel Polski (w czasie jego nieobecności zastępuje go Minister Sylvin Strakacz), Grecję reprezentuje Emanuel Tsouderos, Premier grecki (w czasie jego nieobecności zastępuje go Minister Theophanides); Sekretarzem Generalnym jest dr. Feliks Gross.

Opinia Ameryki

Opinia amerykańska odniosła się bardzo życzliwie do idei konfederacyjnej, na której przecież opiera się ideologia Planning Board'u.

Znany magazyn amerykański "Free World Magazine" poświęcił Planning Board'owi całą sekcję w numerze rocznicowym, zaznaczając, że organizacja ta zasługuje na specjalną uwagę. "W utworzeniu tej organizacji - pisze "Free World"- widzimy iskrę nadziei, że nowa Europa zorganizowana będzie na zdrowszych podstawach, niż stara".

"National Resources Planning Board", organizacja, na czele której stoi wuj Prez. Roosevelta, Frederick A. Delano, wydała broszurę p.t. "Post-War Planning-Full Employment, Security, Building America", w której czytamy, że organizacja ta "daje pełną otuchy obietnicę współpracy w twórczym wysiłku dla rozwiązania trudnych zagadnień tego regionu.

Associated Press poświęciła artykuł w swoim biuletynie, przedrukowany przez kilkadziesiąt pism amerykańskich, w którym z całą życzliwością podkreślano idee i wysiłki Planning Boardu.

Ostatnio "N.Y.Herald Tribune", w niedzielnym wydaniu z dnia 20-go czerwca, poświęcił duży artykuł Planning Boardowi, poprzedzony całostronnicowych tytułem "Kluczowe zagadnienie Pokoju Centralnej i Wschodniej Europy. Rozwiązaniem może być konfederacja Czechosłowacji, Polski, Grecji i Jugosławii".

Trudno przytoczyć wszystkie głosy opinii amerykańskiej i ekspertów. Wspomnieć należy tylko, że na uniwersytecie nowojorskim prof. Clyde Eagleton, dyrektor czołowej instytucji planistycznej amerykańskiej "Commission to Study the Organization of Peace", będącej de facto instytucją Fundacji Carnegiego, nazwał organizację "jedną z najbardziej pomocnych organizacji powojennego planowania i to we wszystkich kierunkach.

Prace Komisji Ekonomicznej

Komitet współpracuje ściśle z organizacjami amerykańskimi i przygotowuje konferencję rolną i konferencję przemysłową, które się odbędą późną jesienią r. 1943. Miesięczne wydawnictwo "Survey of Central and Eastern Europe" daje obraz zmian gospodarczych i społecznych, dokonywanych przez okupantów na terenach regionu. Odbyło się również kilka posiedzeń, m. in. Branko Cubrilovich, jugosłowiański Minister Rolnictwa, miał referat o odbudowie rolniczej Centralnej i Wschodniej Europy, a Minister Strasburger o ogólnym zagadnieniu odbudowy gospodarczej regionu. Praca Ministra Jana Stańczyka na temat odbudowy gospodarczej i zagadnień odbudowy regionu Centralnej i Wschodniej Europy oraz konfederacji, drukowana była w wielkim magazynie amerykańskim, Free World Magazine.

Prace Sekcji Edukacji

Sekcja Edukacji współpracuje ściśle z organizacjami amerykańskimi i zdołała sobie pozyskać wiele zaufania. Dwudniowa konferencja nad odbudową kulturalną Centralnej i Wschodniej Europy, którą Komisja Planowania zorganizowana, dn. 7 i 8 kwietnia na uniwersytecie nowojorskim, skupiła 200 ekspertów i uczonych europejskich i amerykańskich. Wśród Amerykanów nie brak było profesorów, którzy przybyli z dalekich Stanów, ale przede wszystkim zaznaczyć trzeba, że brali w niej udział najwybitniejsi pedagogowie Ameryki. Imieniem Stanów Zjednoczonych przywitał Konferencję Komisarz Federalny dla Spraw Edukacji, John Studebacker, co odpowiada polskiemu ministrowi oświaty, a zabrał głos także przedstawiciel Departamentu Stanu, Turner. Obok przedstawicieli państw Centralnej i Wschodniej Europy nie brak było i przedstawicieli innych państw europejskich i poza-europejskich Narodów Zjednoczonych.

Znany miesięcznik "New Europe" wydał specjalny numer z artykułami wybitnych pedagogów amerykańskich o rekonstrukcji kulturalnej tego regionu. Komisja Planowania wydała oprócz tego 6 broszur i 3 powielane dokumenty, wskazujące na demokratyczną tradycję edukacyjną w tym regionie. Prace Komisji Edukacyjnej postępuje w dalszym ciągu, a fakt, że przewodniczący, znany anty-faszysta prof. Boris Furlan z uniwersytetu w Lublanie został Ministrem Oświaty Jugosławii, świadczy o uznaniu, jakiem się cieszą prace tej Komisji.

Współpraca z Uniwersytetami Amerykańskimi

Obok konferencji na New York University Planning Board urządził dwa dłuższe Instytuty - jeden w Antioch College - dla spraw odbudowy Centralnej i Wschodniej Europy, a drugi w Hofstra College - o Centralnej i Wschodniej Europie. Instytuty te mają na celu zapoczątkowanie szerszej akcji na uczelniach amerykańskich, które dotychczas tą częścią Europy wogóle się nie interesowały.

Pierwszy Rok Prac

Jest to pierwszy rok akcji. Książka o odbudowie regionu Centralnej i Wschodniej Europy, znajduje się już w przygotowaniu. Zawierać ona będzie referaty amerykańskich i europejskich ekspertów i ukaże się późną jesienią. Zawiera ona ogólne idee i ogólne linie odbudowy tej części Europy.

Pierwszy rok działalności Komitetu Planowania był okresem prób i okresem bardzo ciężkim. Rezultatem tego okresu jest jednak fakt, że od czasu, gdy w jesieni, 1941 r., gdy po raz pierwszy rzucona została idea federacji Europy środkowo-wschodniej, idea ta nie tylko przetrwała, ale dzięki specjalnej instytucji, jaką jest Komisja Planowania zyskała ona trwałe podstawy do przyszłego rozwoju i do realizacji w praktyce.